

El senyor Bach, Nadal

Quan, el 1750, es va morir el director de música de Sant Tomàs de Leipzig, els escolans gastaven els fulls dels manuscrits musicals, abandonats als armaris, per embolicar els entrepans. Tres

quarts de segle després alguns d'aquests fulls arribaren a mans de Felix Mendelssohn, potser, segons una petita història o llegenda, com a paper d'embolicar d'un carnisser, i així va començar el redescobriment del pare Bach (el segon redescobriment, segons una altra petita història, es va produir a Barcelona el 1890, quan un estudiant de música de 13 anys, de nom Pau Casals, en una passejada amb el seu pare, va trobar la partitura de les *suites* per a violoncel, i la troballa li canvià la vida). Entre els papers abandonats a Sant Tomàs sembla que aparegué la immensa *Passió segons sant Mateu*, regal infinit de la Divina Providència als humans, però en aquells tres quarts de segle d'oblit, i de considerar J.S. Bach passat de moda o simplement un virtuós del teclat, ja havíem perdut una *Passió segons sant Lluc* i una *Passió segons sant Marc*, a més d'un nombre indeterminat de motets, cantates, i composicions per a cor o per a orgue, producte de més de vit-i-cinc anys d'obligacions professionals a la Thomaskirche i la seua escola: qui sap quin valor donaven els successors del mestre a aquells papers, qui sap a quins usos innobles van anar a parar centenars de fulls. Ara bé, la música que ens ha arribat d'aquell llarg quart de segle del *Kantor* Bach a Leipzig –sense comptar, doncs, l'embolcall de centenars d'entrepans– és prou per omplir una vida sense cansar-se'n mai. En efecte, si no sabem exactament tot el que hi havia en els papers perduts, entre els papers conservats hi ha dues-centes seixanta cantates d'església (el mestre havia de compondre'n cada setmana una de nova: una afortunada obligació del càrrec!), hi ha les *Passions* que coneixem i la *Missa en si menor*, a més dels oratoris, preludis i sonates, a més de l'*Ofrena musical*, a més de *L'art de la fuga*, la segona part del *Clavecí ben temperat*, i aquella eternitat perfecta de les Variacions Goldberg. Més tot allò que havia escrit abans de Leipzig. L'obra del senyor Bach és una massa inacabable de música en moviment o en calma, un oceà de música, un ample riu de música, i quan t'atrapa no et fatiga mai, no et deixa escapar. I si alguns lectors no creuen en la virtut

Joan Francesc Mira

celestial d'aquesta música, si en aquesta matèria de la fe bachiana encara queden agnòstics, infidels o escèptics, podrien començar contemplant i escoltant aquell film delicat i magistral que es diu *Die Stille vor Bach*, *El silenci abans de*

Bach, on Pere Portabella va aconseguir escenes memorables que són una delícia per als ulls i les orelles, un goig per a l'esperit. Perquè vitajar amb la música de Bach és com recórrer els cercles il·luminats del *Paradiso* de Dante, i jo ja fa molts anys que sóc bachià o baquista incondicional, o com en vulguen dir, que és una fe que, quan t'hi converteixes, ha de durar tota la vida. Curiosament, o no tan curiosament, el senyor Bach, luterà rigorós i devot, es considerava en primer lloc i sobretot un músic d'església.

Religiositat a banda, el resultat de tants anys de creació és que la Música, la Música amb majúscula, es va encarnar en Herr Joahnn Sebastian Bach, set fills de la cosina i primera esposa Maria Barbara, tretze fills de Maria Magdalena, la segona. Un home amb cara de bondat, que sabia que era pobre perquè un músic ha estat sempre pobre, com els altres artesans que han de viure en la modèstia del treball quotidià, i el senyor Bach treballava de músic com uns altres treballen de fuster. Cada dia o cada setmana tantes hores de faena, i tantes peces ben fetes. Cada encàrrec acabat a temps, amb el compromís d'un bon mestre de l'ofici. Perquè el senyor Bach no era un geni, en el sentit heroic del romanticisme, no era un innovador revolucionari, no era Cervantes o Shakespeare o Joyce, no era un Einstein de la música: era un obrer perfecte, un professional simplement sublim, tant si ell mateix n'era conscient com si no. Un pare de família extensa, fumador de pipa i bon bevedor de cervesa, un músic total que sabia com expressar-ho tot amb una exacta matemàtica dels sons. I un servidor de vostès, que acaba de completar un quart de segle de vida i que no té vint fills sinó dos, no voldria seguir més alt exemple, encara que a distància inabastable: treballar en l'escriptura les hores ordinàries d'un fuster, deixar bona cosa de pàgines cobertes amb la rigorosa modèstia de l'ofici, tot això. I si després amb els meus papers no emboliquen entrepans, ja serà una gran sort. Mentrestant, miren d'aprofitar les festes que s'acosten per escoltar en santa pau i alegria l'*Oratori de Nadal*.

“Perquè el senyor Bach no era un geni, en el sentit heroic del romanticisme, no era un innovador revolucionari, no era Cervantes o Shakespeare o Joyce, no era un Einstein de la música: era un obrer perfecte, un professional simplement sublim, tant si ell mateix n'era conscient com si no”